

Kultuurisaadiku missioon on keeleõppes laiem

Lapsed on lapsed ja kool on kool igas riigis, kinnitas Christi Sepp esimestele töökuudele tagasi vaadates.

Foto: SIIM SOLMAN

Reet Saar

Augusti lõpus Krimmi tööle suundunud eesti keele õpetaja Christi Sepp on Raplamaaga seotud seeläbi, et kõik Krimmi õpetajad on teele saadetud Kehtna vallas asuvast Aare Hindremäe talust.

Poolest novembrist on Christi Sepp tagasi kodumaal, sest tal ei ole ikka veel tööviisat. Selle nädala keskel sai ta konsulaadist teada, et Eesti haridusministeerium palub saata sealsete haridusministeeriumist kutse, mille põhjal vormistatakse viisa, aga niisugune, mis ei

võimalda vahepeal riigist lahkuda. Tundub imelik ja keeruline? Nii ongi.

Christi Sepp teab, et Ukraina riik annab tööviisid väga valikuliselt, kuid üks Eesti Instituudi palgal olev kultuurisaadik, kes mõne tunni ühes külakoolis andev õpetaja ju on, ei kujuta kohalikul tööturul mingit ohtu. Ta leiab, et kahe riigi (kultuuri) suhetes on niisuguse õpetaja tegevus väga oluline, mistõttu viisaküsimust ei peaks üldse olema.

Ometi on see üles kerkinud peaaegu kogu kümne aasta jooksul, mil Eesti õpetajad Krimmis on töötanud. Viisarakuste pärast loobusid mõne aasta eest Krimmis töötamast ka Tšehhi ja Sak-

samaa õpetajad, kes oma rahvuskaaslastele Krasnodarka keskkoolis emakeelt õpetasid.

Kohanemiskursus ei olnud

Krimmis viibides tabab nõukogude ajal elanud inimest äratundmine – olustik on hoolimata kapitalismiajast ja kaasnevast kaubaküllusest vägagi tuttavlik, kuid olme- pool on mõneski valdkonnas tagasihoidlikum kui meie Eestis harjunud oleme.

„Kohanemine on just nii raske, nagu sa selle endale teed. Teadsin ju, kuhu lähen. Ei saa unustada nende teistsugust suhtumist teatud küsimustesse, asjaajamise laadi jms. Näiteks 1. septembril viiakse Suures Isamaasõ-

jas langenute hauale pärg. Pean niisuguseid tavaasid arvestama. Tean, et ma pole oma kodus ja tuleb leppida mõnede asjadega nii koolis kui ka peres, kus elan,“ ütles Christi rahulikult.

Tema plussiks eelmise õpetajaga võrreldes on korralik vene keele oskus ja pedagoogikogemus, mis aitas kiiresti sisse elada. „Kui aga harjumuspärasest elust, millestki või kellestki väga puudust tunnen, lähen steppi.“

Mõnigi kord uitas Christi pikki ringe, just nii nagu jalad viisid. Tore oli avastada stepi hääli ja värve, väga võrratud olid päikeseloojangud.

Kultuurisaadiku tegemisi kannab loovus

Lapsed on lapsed ja kool on kool igas riigis, kinnitas Christi esimestele töökuudele tagasi vaadates. Aleksandrovska keskkoolis on praegu 270 õpilase ringis ja nende arv väheneb kiiresti. Eesti keele tunnis käib umbes 30 huvilist. Neist suurem osa on väikesed lapsed, kellele meeldib, et selles tunnis on palju mängulist tegevust.

Eesti keel on koolis valikaine, samal ajal on tunniplaanis ka tatar ja ukraina keele tunnid. Tatar keel on tatarlastele kohustuslik, mistõttu eesti-tatar segaperekonna lapse eest on valik tehtud.

Eesti keele tunde on seni erinevatel põhjustel olnud vähe. Eesti keele klass on see-eest direktori uhkus, mida on hea külalistele näidata. Õppe- materjale on seal ohralt, aga laste nabi keeleoskuse jaoks on need liiga rasked.

28 aastat vene koolides töötanud Christi Sepale on see kooliaasta paljuski teistsugune. Ühtpidi oli see tavarutiinist väljamurdmine:

„Krimmi minek oli mulle uus väljakutse. Tundsin, et veel tahan ja suudan niisuguse elumuutuse ette võtta. Seal saab olla väga loominguline ja teha palju niisugust, mis meil on klassiväliline töö.“ Soojusega hääles nimetas ta ärasõidu eel õues peetud tundi, kui novembrikuus oli veel 24 kraadi sooja. „Õuesõpe pole seal nii levinud kui meil, aga tingimused kooli ümber on selleks võrratud.“

Krimmi õpetaja ei tunne, et teda oleks tööalaseltsel omapäi jäetud. Koolis tehti talle kohe ettepanek anda lahtine tund ja viia läbi ka integreeritud tunde, aga need pakkumised ootavad veel realiseerimist. Direktori ja mõnegi kolleegiga on peetud pikki ja vastastikküsimustest vestlusi, kus kooliteemad kõrval võrreldakse ka mõlema riigi eluolu ja muidki küsimusi. Toetavalt võeti vastu tema korraldatud kohtumine Ees-

tist tulnud kirjaniku Igor Kotjuhiga ja kirjanduskonverents Jevpatorijas.

Christi sulandus kiiresti Krimmi eestlaste ettevõtmistesse – oli Amandus Adamsoni mälestustahvli avamisel, osales kirjanduskonverentsil, suhtleb aktiivselt sealsete eestluse eestvedajatega, sest see ongi kultuurisaadiku ülesanne. „Tunnen, et ka kogukond on mind hästi vastu võtnud,“ ütles ta.

Praegu aitab ta ette valmistada raamatut Krimmis töötanud õpetajatest, mis antakse välja järgmisel aastal, kui tähistatakse eestlaste Krimmi jõudmise 150. aastapäeva. Christi koondab ja toimetab sellesse viimasel kümnendil töötanud õpetajate kirjutisi, aga eesti ja vene keeles ilmuv trükis tutvustab ka varasema Jevpatorija eesti gümnaasiumi pedagooge.

Tekitada huvi oma juurte vastu

Christi Sepp on eesti filoloog, kes täiendõppega koolitas end eesti keele õpetajaks vene koolides, ta on lugenud ka pedagoogikaülikoolis kirjandusliku lugemise ja kultuuriloo õpetamise metoodikakursust vene koolide õpetajatele ning tegelenud hulk aastaid kultuurilooaga.

28 aastat vene koolides töötanud naine tegi oma elus suure pöörde, kui otsustas jätta Lasnamäel Paekaare gümnaasiumi ja minna Krimmi eesti keelt õpetama. „Loodan, et ehk neil lastel tekib uuesti huvi oma juurte vastu. Nende vanemad oma lastes seda vaimu pole kasvatanud,“ tõi Christi oma tegevuse ajendina välja.

Külas oli 30 eesti juurtega inimest, nüüd oskab vaid neli eesti keelt rääkida. Christi Sepp teab, et mõned eelmised õpetajad ärgitasid uurima esivanemate mälestusi. Vanurite jutte lindistati isegi nii palju, et see muutus juba vastajatele süütuks, samuti joonistati sugupuusid.

Krasnodarka küla Eesti Tare on nagu omalaadne noortekeskus, kus käivad kõik külalapsed, kes vaid soovivad. „Tahaksin, et ka teised külaelanikud taresse tuleksid, võiksin seal näidata Eestiga seotud filme ja muudki,“ on kultuurisaadik valmis jagama materjale oma ja eelkäijate varasalvest.

Pürgida vaesusest välja

Õpetaja Sepp innustab lapsi pürgima kõrgemale ja kaugemale, välja kohalikust vaesusest. Külas on suur tööpuudus, mustalt töötamine on väga levinud. Ikka räägitakse, et jälle keegi jäi palgast ilma või maksti kok-

kulepitust vähem. „Vaesus on neid inimesi nii palju muserdanud, et teistsuguse elu võimalikkust ei kujutata ette. 7. klassi poiste tulevikuplaane uurides vastasid nad, et me ei tahagi kuskile kaugemale minna ja miks peaksimegi, meil on siingi hea olla.“

Kodukanti on tagasi pöördunud ka mõned Eestisse õppima saadetud inimesed. Eriti palju loodeti neist, kellest oleks võinud saada eesti keele õpetaja kohapeal. „Kahjuks ei saanud nad Eestis hakkama, ka kultuurišokk oli suur. Praegu ei ole külas neid, kes võiksid Eestisse õppima tulla. Noored leiavad, et eesti keel ei toida neid, vaja on õppida midagi sellist, mis leiva lauale toob,“ tões Christi.

Ja siiski soovib ta sealsetel noortel hooliga õppida eesti keelt, et tulla Eestisse õppima ja saada siit korralik haridus.

Üks tema praegune kolleeg oli selle peale vastanud, et seal saab samuti hea väljaõppe. „Väitsin vastu, et Eesti diplomiga on teile Euroopa lahti, aga kohaliku ametikooli diplom ei anna teile tööd ka Kiievis.“

Mõningast aimu elatustasemetest vahest annab näide, et kohalike jaoks on 10 grivnat arvestatav summa. „Mina sõidan külast Jaltasest muurelt, aga nende jaoks on selleks kuluv 50 grivnat suur raha (umbes 70 krooni).“

Lasnamäe vene koolis nägi õpetaja kesistes majanduslikes oludes kasvavaid lapsi, kelle jaoks ka 1 kroon polnud väärtusetu. „Seetõttu ei ole minu jaoks Krimmis kogetu uus, aga see kordub veel vaesemal tasemel.“

Jaanuari lõpus suundub meie kultuurisaadik taas Ukrainasse, kust ta peatselt korraks naaseb koos mõne õpilasega, et osaleda Albu vallas Tammsaare loominguu esitamise võistlusel.

Oma praegusest perest ehk Rita Kadilkinast, kelle majas õpetaja elab ja kes on majutanud varasemaidki Eestist tulnud õpetajaid, räägib Christi soojalt ja lugupidamisega: „Oleme üksteisega harjunud.“

Oleme mõlemad nii elukogenud inimesed, et ei lase omavahelises suhtlemises ka nurkadel teravaks minna. Ritale helistades saan ta häälest aru, et ta ootab mind juba. Ja mina tahan ka Krimmi minna.“

Vara olevat veel küsida, kas Krimmi õpetaja jääb sinna ka teiseks aastaks, kuigi töövõistlusel väljendas ta valmisolekut selleks. Esimese suure looduseimena ootab ta õitsemise aega.